

DEBATT

Eirik Garnås

Det er jo ikke slik at kvinner aldri har jaktet. Men vanligvis er det mennene som bærer spyd og pil og bue. Tilfellene der hunkjønnene har en sentral rolle i dette virket er unntakene, ikke normen, skriver innleggsforfatteren. (Illustrasjon: Shutterstock / NTB)

Nei, kvinner var ikke bedre jegere enn menn i steinalderen

DEBATT: Forskningsverdenen korrumpes i økende grad av ideologiske vrangforestillinger. Ett av de siste forsøkene går ut på å omskrive kjønnsrollene i evolusjonshistorien.

Eirik Garnås

HØYSKOLELEKTOR I HELSEFAG

Mandag 29. januar 2024 - 15:51

I [en artikkel på forskning.no](#) fremmes påstander om at kvinnekroppen er optimalisert for utholdenhetsløping, og at damer kan ha spilt en vel så viktig rolle som menn i Homo sapiens' jakthistorie. Som en som i en årrekke har skrevet om kropp, aktivitet og helse i evolusjonært perspektiv, samt undervist om dette, reagerer jeg kraftig på slike uttalelser. De trosser både sunn fornuft og etablert viten.

Virkelighetsforvrengning om kropp og prestasjonsevne

Kilden til jaktreportasjene er Scientific American – et magasin som de seneste årene har pådratt seg et rykte for å være en pådriver for ideologiske synspunkter. Spesielt har de fremmet holdningen om at [tokjønnsfenomenet ikke har fotfeste i biologien](#).

I tillegg til å gjenta dette budskapet, går forfatterne av [artikkelen om den kvinnelige jakteren](#) så langt som å hevde at kvinner er bedre rustet enn menn for aktiviteter som maraton.

Forskersonen er forskning.nos side for debatt og populærvitenskap

Et sammensurium av forviklinger viser en pervers misforståelse og – representasjon av realiteten. En oppegående person med to fungerende øyne kan se de enorme hullene i den konstruerte boblen. Kvinner har

betraktelig bredere hofter enn menn, samt bryster. Mens fettprosenten til en normalt slank mann ligger i overkant av 10 prosent, er den for kvinnen på over 20 prosent. En total som gir dårligere forutsetninger for løping og sprinting.

Forskjellene viser seg på idrettsbanen. Mens verdensrekordene for menn i 100 meter, 800 meter og 10.000 meter løping er henholdsvis 9.58 sek., 1.40 min. og 26.11 min., er rekordene for kvinner 10.49 sek., 1.53 min. og 29.01 min. I maraton (42 kilometer), er bestetiden på snaue 2 timer for gutta, mens den raskeste kvinnen bruker litt over 10 minutter mer på samme distanse.

Oppstyret rundt transkvinner som går inn og overvinner biologiske kvinner i idretten demonstrerer den ulike kapasiteten.

Menn dominerer i alle sporter som involverer kraft, utholdenhet og/eller styrke. Ikke nok med det, men de fyller topplistene i strategiske spill og aktiviteter, som sjakk, World of Warcraft og paintball. Jakt er i seg selv også en mannsdominert aktivitet. Å tilskrive dette utelukkende til diskriminering eller ufullstendig likestillingsarbeid blir for dumt.

Gutta viser en større interesse for denne typen aktiviteter, noe som er naturlig hvis det har vært sentralt i urmannens liv og virke. Evolusjonært, er vi innrettet mot den typen gjøremål som har vært viktig for overlevelse og reproduksjon innad i vår art og vårt kjønn.

”Det er en grunn til at kvinnelige utøvere doper seg med derivater av mannlige, ikke kvinnelige, kjønnshormoner.

Mannen, ikke kvinnen, er optimalisert for jakt

Damene bak publikasjonene om jaktkvinnen argumenterer for østrogen som prestasjonsfremmende. I realiteten er det testosteron som er det virkelige kamp- og ytelseshormonet. Mens høyere østrogennivåer gjør en kvinne mer form- og omsorgsfull, er økt testosteron knyttet til muskelmasse, risikotaking og vigør. Det er en grunn til at kvinnelige utøvere doper seg med derivater av mannlige, ikke kvinnelige, kjønnshormoner.

Hos kvinner som trener mye og hardt, og da spesielt de med lav fettprosent (optimalt for hurtig bevegelse), er det ikke uvanlig med menstruasjonsforstyrrelser. Dette faller innunder noe man innenfor treningsverdenen referer til som den kvinnelige utøvertriaden: en konstellasjon av kroppslige problemer hardttrenende kvinner ofte opplever. Menn kan også ta skade av mye trening, men er ikke like utsatt som damene. De opplever heller ikke i samme grad reproduktiv harme, noe som støtter opp om idéen om bedre genetiske forutsetninger.

En rekke andre dokumenterte kjønnsforskjeller tegner et bilde av mannen, ikke kvinnen, som jakteren. Hankjønnnet demonstrerer bedre [romnavigasjon](#), [avstandssyn](#), [kastepresisjon](#) og [kraft og eksplosivitet](#), for å nevne noe. Mer muskler i skuldre, armer, bryst og rygg gir bedre kaste- og bæreevne, og en hang til å skape og jobbe i koalisjoner og lag gir forutsetninger for å oppnå felles objektiver. Det er heller ikke til å unnslippe at det er kvinnen, ikke mannen, som går gravid, føder, ammer og har en [innebygd sensor for babygråt](#).

Realiteten er at kvinner i jeger-sanker samfunn får barn langt tidligere enn det vi gjør her i vesten, og bærer frem langt flere avkom gjennom livet. Alderen for første svangerskap varierer, men ligger vanligvis på rundt 19 år. Et snitt på 6 barn per kvinne ble rapportert i samme [gjennomgang og vurdering av data](#). Det sier seg selv at denne morsvirksomheten ikke er tilretteleggende for regelmessige jakttokter gjennom ens friskeste og sterkeste leveår.

Mest lest

Nei, kvinner var ikke bedre jegere enn menn i steinalderen

Karragenan i mat: Vitenskapskomiteen for mat og miljø har ikke fulgt med i vitenskapen

Tilsetningsstoffer i mat: Å være føre-var er i forbrukerens interesse

Uriktige påstander om VKM og karragenan

Marit Kolby konkluderer forhastet

Istedenfor å frata menn det de er gode på, hvorfor ikke heller dyrke det kvinner er gode på?

Det er jo ikke slik at kvinner aldri har jaktet. Men vanligvis er det mennene som bærer spyd og pil og bue. Tilfellene der hunkjønnnet har en sentral rolle i dette virket er unntakene, ikke normen. Det er sanking, inkludert anskaffelse av mindre mobile dyr, som er den dominerende innbringende kvinneaktiviteten. Dette ser vi fortsatt den dag i dag, hos jeger-sanker grupper som Hadza og !Kung.

Det er flere ting kvinner viser seg bedre enn menn i. De har typisk høy sosial og emosjonell innsikt, gode verbale ferdigheter, og evne til omsorg og multitasking, for å nevne noe. Akkurat som at det at menn er gode på fysiske og strategiske utfordringer er et resultat av naturlig utvalg og tilpasning, er de kvinnelige styrkene også forankret i evolusjon.

Å prøve å viske ut kjønnsforskjellene undergraver, snarere enn styrker og feirer, kvinnen, da det ikke bærer gjennom i virkeligheten. Der står biologien sterk og stor i veien for progressiv utjevningsfantasi.

Virkelighetsfordreining bringer ikke vitenskapen eller kjønnene fremover, men bakover.

**Delta i forskning.nos
kronikkonkurranse!**

LES OGSÅ

Tidlig introduksjon av mat forebygger mataallergi

